

Силабус курсу:

АВТОТЕХНІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	магістр
<i>Спеціальність:</i>	274 «Автомобільний транспорт»
<i>Рік підготовки:</i>	1
<i>Семестр викладання:</i>	весінній
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	5
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

к.т.н., Полупан Є.В.

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри залізничного, автомобільного транспорту та підйомно-транспортних машин

посада

iiscienceii@gmail.com

електронна адреса

+380505821220

телефон

Skype
science_lg

месенджер

консультації

Викладач лабораторних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

к.т.н., Шевченко Сергій Іванович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри залізничного, автомобільного транспорту та підйомно-транспортних машин

посада

shevchenko_si@snu.edu.ua

електронна адреса

+380630339207

телефон

Skype
bb6051aa

месенджер

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою викладання дисципліни «Автотехнічна експертиза» є засвоєння знань про організаційні аспекти проведення автотехнічної експертизи спрямованої на забезпечення безпеки руху транспортних потоків на автомобільних дорогах і в містах.

Курс може бути корисним студентам за спеціальностями в галузі «27. Транспорт», а також майбутнім інженерам та головним механікам, що планують працевлаштування на підприємства та фірми діяльність яких пов'язана з транспортною галуззю.

Результати навчання:

Знати: мету і задачі експертизи, поняття судової автотехнічної експертизи; вибір та визначення вихідних даних, необхідних для аналізу ДТП; визначення моменту виникнення небезпеки для руху; розрахунки руху автомобіля; аналіз стійкості транспортних засобів; методику аналізу механізму наїзду автомобіля на перешкоду; методику аналізу маневру автомобіля; розрахунки маневрів при аналізі ДТП; права та обов'язки учасників експертизи.

Вміти: працювати з вихідними даними, необхідними для проведення судової автотехнічної експертизи; проводити розрахунки руху автомобіля, руху пішоходів при наїзді автомобіля на пішохода; проводити експертне дослідження транспортних засобів; провести огляд місця дорожньо-транспортної пригоди та оформляти відповідну документацію; за результатами попереднього слідства проаналізувати та відновити механізм (процес) події у всіх його фазах; визначати технічні причини подій і можливість їх запобігання з боку учасників; відповідаючи на запитання постанови слідчого, провести необхідні розрахунки, правильно оформити акт автотехнічної експертизи.

Передумови до початку вивчення:

Для ефективного засвоєння дисципліни «Автотехнічна експертиза» необхідні базові знання за наступними дисциплінами: «Теорія експлуатаційних властивостей автомобілів», «Технічна експлуатація автомобілів», «Аналіз конструкцій, основи розрахунку автомобілів».

Мета курсу (набуті компетентності)

Вивчення курсу забезпечує набуття здобувачем вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК01. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК02. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел за допомогою сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК06. Здатність розвивати мовно-комунікативну культуру дослідника; уміння спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ФК02. Вміння застосовувати системний підхід до вирішення інженерних проблем на основі досліджень в рамках спеціалізації.

ФК04. Здатність розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні та комерційні міркування, що впливають на реалізацію технічних рішень на автомобільному транспорті.

ФК06. Здатність демонструвати розуміння необхідності дотримання професійних і етичних стандартів високого рівня при вирішенні поставлених задач.

ФК07. Здатність демонструвати розуміння правових рамок, що мають відношення до функціонування об'єктів автомобільного транспорту України, зокрема питання персоналу, здоров'я, безпеки і ризику (у тому числі екологічного ризику).

ФК11. Вміння виявляти об'єкти автомобільного транспорту для вдосконалення техніки та технологій.

ФК14. Вміння грамотно здійснювати аналіз і синтез при вивченні технічних систем об'єктів автомобільного транспорту.

ФК15. Вміння вибирати та застосовувати на практиці методи дослідження, планування і проводити необхідні експерименти, інтерпретувати результати і робити висновки щодо оптимальності рішень, що приймаються у сфері виробництва, експлуатації та ремонту об'єктів автомобільного транспорту.

ФК16. Вміння використовувати закони й принципи інженерії за спеціалізацією, математичний апарат високого рівня для проектування, конструювання, виробництва, монтажу, експлуатації, технічного обслуговування та утилізації об'єктів, явищ і процесів у сфері авто-мобільного транспорту.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛР/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Визначення та класифікація дорожньо-транспортних пригод. Визначення, класифікація та порядок обліку ДТП. Облік дтп. первинні документи обліку.	денна 2/0/2 заочна 0,42/0/0,42	Визначення і класифікація ДТП. Базові нормативно-правові акти у сфері надання безпеки дорожнього руху. Правила дорожнього руху. Міжнародна конвенція про дорожній рух. Визначення і класифікація ДТП. Облік ДТП. Відомості для обліку ДТП.	Участь в обговоренні на лекції
2.	Поняття кримінальної відповідальності.	денна 2/0/2 заочна 0,42/0/0,42	Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації. Порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху. Незаконне заволодіння транспортним засобом.	Участь в обговоренні на лекції
3.	Порушення правил чинних на транспорті.	денна 2/0/2 заочна 0,42/0/0,42	Особливості кваліфікації автотранспортних злочинів. Причинний зв'язок між діянням і наслідками. Форма вини. Відповідальність за порушення вимог БДР згідно вимогами Кодексу України про адміністративні правопорушення.	Участь в обговоренні на лекції
4.	Історичні аспекти становлення та розвитку експертизи.	денна 2/0/2 заочна 0,42/0/0,42	Поняття судової інженерно-транспортної експертизи. Процесуальні питання призначення авто технічної експертизи. Обов'язки, права та відповідальність експерта. Загальні поняття судової експертизи. Обов'язки, права та відповідальність експерта. Порядок призначення судової експертизи. Зміст та структура висновку судової експертизи.	Участь в обговоренні на лекції
5.	Види судової інженерно-транспортної	денна 2/0/2	Застосування спеціальних знань під час дослідження ДТП. Судова транспортно-	Участь в обговоренні на лекції

№	Тема	Години (Л/ЛР/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	експертизи, її предмет, завдання та питання, що вирішуються.	заочна 0,42/0/0,42	трасологічна експертиза. Судова експертиза стану доріг і дорожніх умов у місцях ДТП. Судова експертиза цілого за частинами. Судова експертиза нашарувань на одязі (взутті). Судова експертиза слідів транспортних засобів. Судова експертиза матеріалів, речовин та виробів. Експертиза волокон і волокнистих матеріалів. Експертиза лакофарбових матеріалів та покриттів. Експертиза нафтопродуктів та пально-мастильних матеріалів. Експертиза металів і сплавів. Експертиза полімерів, пластмас і скла. Грунтознавча експертиза. Автотоварознавча експертиза. Психологічна експертиза. Судово-медична експертиза. Судово-медична експертиза речових доказів. Дослідження тканин тіла людини. Дослідження волосся. Дослідження поту.	
6.	Методики по визначенню причин ДТП в залежності від ситуації.	денна 2/0/2 заочна 0,42/0/0,42	Поняття і класифікація об'єкту судової автотехнічної експертизи. Об'єкти судової експертизи можуть класифікуватися по різних підставах. Поняття і класифікація предмету судової автотехнічної експертизи. Завдання судової автотехнічної експертизи. Методи судово-експертної діяльності і методики експертного дослідження. Дослідження наїзду ТЗ на пішохода. Дослідження зіткнення транспортних засобів.	Участь в обговоренні на лекції
7.	Класифікація слідів, що виникають під час ДТП, їх значення у процесі дослідження обставин ДТП.	денна 2/0/2 заочна 0,42/0/0,42	Дорожньо-транспортна пригода. Сліди, залишені транспортними засобами. Сліди й пошкодження на транспортних засобах. Сліди й пошкодження, що виникають під час наїзду на пішохода. Сліди й пошкодження у разі перекидання транспортного засобу. Характеристика слідів. Сліди юзу. Сліди ковзання частин транспортного засобу. Ділянки дрібних частинок, що	Участь в обговоренні на лекції

№	Тема	Години (Л/ЛР/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			обсипалися. Сліди, залишені постраждалими під час наїзду. Утворення слідів на різних стадіях механізму ДТП.	
8.	Огляд місця дорожньо-транспортної пригоди. загальний та детальний огляд. основні задачі спеціаліста-автотехніка.	денна 2/0/2 заочна 0,42/0/0,42	Огляд місця ДТП. Застосування судової фотографії під час огляду місця ДТП. Застосування відеозапису. Додаткові способи фіксації результатів огляду місця дорожньо-транспортної пригоди. Визначення та фіксація слідів на місці ДТП. Вилучення з місця ДТП речових доказів. Особливості проведення огляду місця наїзду. Огляд місця наїзду на пішохода чи перешкоду. Особливості проведення огляду місця наїзду. Огляд місця наїзду на пішохода чи перешкоду. Огляд місця зіткнення транспортних засобів. Огляд місця перекидання транспортного засобу. Особливості огляду місця ДТП, коли водій зник з місця події. Проведення огляду трупа постраждалого в ДТП.	Участь в обговоренні на лекції
9.	Фактичні дані про параметри ДТП.	денна 2/0/2 заочна 0,42/0/0,42	Методика визначення видимості під час огляду місця події. Вимоги до складання протоколу огляду місця події. Схема до протоколу огляду місця ДТП.	Участь в обговоренні на лекції
10.	Вибір та визначення вихідних даних для аналізу ДТП.	денна 2/0/2 заочна 0,42/0/0,42	Утворення слідів на різних стадіях механізму ДТП. Визначення інформативних ознак у слідах ковзання автомобілів. Особливості вимірювання перемінної ширини проїжджої частини. Сліди й пошкодження, що виникають під час наїзду на пішохода. Вимірювання поздовжнього і поперечного ухилу дороги.	Участь в обговоренні на лекції
11	Аналіз механізму дорожньо-транспортних пригод.	денна 2/0/2 заочна 0,42/0/0,42	Визначення місця зіткнення транспортних засобів. Фіксація ознак місця зіткнення. Огляд транспортних засобів. Причини зіткнень ТЗ. Механізм зіткнення ТЗ. Особливості типів контакту під час зіткнення. Основні параметри процесу зближення ТЗ. Огляд ТЗ. Цілі і завдання дослідження технічного стану	Участь в обговоренні на лекції

№	Тема	Години (Л/ЛР/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			транспортних засобів. Огляд місця зіткнення транспортних засобів. Огляд місця перекидання транспортного засобу. Особливості огляду місця ДТП, коли водій зник з місця події. Технічні величини, застосовувані при виконанні САТЕ.	
12	Методики виконання експертного дослідження наїзду ТЗ на пішохода.	денна 2/0/2 заочна 0,432/0/0,432	Класифікація наїздів ТЗ на пішоходів. Основні питання експертного дослідження наїзду на пішохода. Визначення технічної можливості запобігання наїзду ТЗ на пішохода. Момент виникнення небезпечної обстановки, що створюється діями пішоходів. Експертне дослідження наїзду ТЗ на пішохода, який рухається в поперечному напрямку (справа наліво або зліва направо, відносно напрямку руху ТЗ). Розрахунок швидкості руху ТЗ перед початком її зниження. Визначення сповільнення ТЗ. Визначення переміщення центру тяжіння. Визначення швидкості руху ТЗ. Розрахунок максимально допустимих швидкостей руху ТЗ за різними дорожніми умовами. Розрахунок зупинкового шляху і супутніх йому величин. Розрахунок величини віддалення ТЗ від місця наїзду у момент виникнення небезпеки для руху. Вирішення питання про наявність або відсутність у водія ТЗ технічної можливості запобігти наїзду на пішохода. Найчастіші випадки, що відрізняються умовами при яких стався наїзд. Дослідження питання про технічну можливість запобігти наїзду ТЗ на пішохода за часом його руху. Експертна оцінка дій водія, який зробив наїзд на пішохода на пішохідному переході.	Участь в обговоренні на лекції
13	Методики виконання	денна 2/0/2	Визначення технічної можливості запобігти перехресні зіткнення. Визначення технічної	Участь в обговоренні на лекції

№	Тема	Години (Л/ЛР/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	експертного дослідження.	заочна 0,42/0/0,42	можливості запобігання зіткнення транспортних засобів шляхом гальмування при русі на перехрестях в умовах обмеженої оглядовості. Визначення технічної можливості запобігання дорожньо-транспортних пригод шляхом гальмування при попутному рухові перешкоди в умовах необмеженої оглядовості. Зустрічне зіткнення без гальмування зустрічного ТЗ-2. Зустрічне зіткнення за умови руху ТЗ-2 перед зіткненням в загальмованому стані. Дослідження маневру ТЗ.	
14	Аналіз можливості запобігання ДТП. Оцінка причинного зв'язку між діями водія і ДТП.	денна 2/0/2 заочна 0,42/0/0,42	Перевищення водієм швидкості руху. Несвоєчасне вжиття заходів, щодо уникнення ДТП. Застосування маневру замість гальмування. Застосування екстреного (різкого) гальмування. Неправильний вибір дистанції. Неправильний вибір інтервалу. Створення перешкоди для руху. Експлуатація несправного транспортного засобу. Причинний зв'язок між діями пішоходів і ДТП.	Участь в обговоренні на лекції

Рекомендована література

1. Експертний аналіз дорожньо-транспортних пригод. Український центр після аварійного захисту / П. В. Галаса, В. Б. Кисельов, А. С. Куйбіда та ін. – «Експерт-Сервіс – Київ.
2. Решетніков Є. Б. Експертне дослідження наїзду на пішохода : учб. посібник / Є. Б. Решетніков. – Харків : видавництво ХДАДТУ, 1999. – 89 с.
3. Талицкий И. И. Безопасность движения на автомобильном транспорте. Справочник / И. И. Талицкий, В. Л. Чугуев, Ю. Ф. Щербинин. – М. : Транспорт, 1988 – 158 с.
4. Іларионов Н. Л. Експертиза дорожньо-транспортних випадків / Н. Л. Іларионов. – М. : Транспорт, 1989. – 255 с.
5. Боровський Б. Е. Безпека руху автомобільного транспорту / Б. Е. Боровський. – Л. : Лениздат, 1989. 304 с.
6. Автотранспортна експертиза: підручник / В. К. Доля, Ю. О. Давідіч, А. І. Лозовий та ін. ; за ред. В. К. Доля; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2011. – 438 с.

7. Кристи Н. М. Экспертное исследование наездов на пешеходов : учеб. пособие / Н. М. Кристи // Всесоюзный научно-исследовательский институт судебных экспертиз (ВНИИСЭ), 1983. – 111 с.
8. Туренко А.М. Автотехнічна експертиза. Дослідження обставин ДНІ.: підручник для вищих навчальних закладів / А.М. Туренко, В.І. Клименко, О.В. Сараєв, С.В. Данець. - Х.: ХНАДУ, 2012. - 320 с.
9. Автотранспортна експертиза: підручник/ В.К. Доля, Ю.О. Давідіч, А.І. Лозовий та ін.; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. - Х.: ХНАМГ, 2011.-422 с.
10. Кристи Н.Н. Методические рекомендации по производству автотехнической экспертизы / Н.Н. Кристи. - М.: ЦНИИСЗ, 1971.- 124 с.
11. Туренко А.Н., Клименко В.И., Сараєв А.В. Автотехническая экспертиза: Учебное пособие. - Харьков: ХНАДУ, 2007. - С. 20- 36.
12. Галаса П. П. Експертний аналіз дорожньо-транспортних пригод / П. П. Галаса. – Київ : «Український центр післяаварійного захисту», 1995. – 240 с.
13. Судебная автотехническая экспертиза. В 2 ч. / под научи, руков. В.А. Иларионова. - Ч. 2. - М.: Министерство юстиции СССР, 1980.-490 с.
14. Галаса П.В. Експертний аналіз дорожньо-транспортних пригод/ П.В. Еаласад, З.Б. Кисильов, А.С. Куйбіда та ін. - К., 1995. - 192 с.
15. Балакин В.Д. Экспертиза дорожно-транспортных происшествий: учебное пособие / В.Д. Балакин. - 2-е изд., перераб. и доп. - Омск: СибАДИ, 2010. - 136 с.
16. Правила дорожнього руху України. - Х.: ТП 111 «Светофор», 2001.- 88 с.
17. Інформаційні ресурси
18. Кабінет Міністрів України/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
19. Законодавство України/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>
20. Державна служба статистики України / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
21. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nbud.gov.ua/>
22. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6)/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.lib.rv.ua/>
23. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44) / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.cbs.rv.ua/>
24. Наукова бібліотека НУВЕР (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75)/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> (http://www.nuwm.edu.ua/MySQL/page_lib.php)
25. Електронний ресурс розміщення в цифровому репозиторії/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ep3.nuwm.edu.ua/>

Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліні “Автотехнічна експертиза” для студентів спеціальності 274 «Автомобільний транспорт» / Уклад.: Є.В. Полупан, С.І. Шевченко. – Северодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022. – 330 с.

2. Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни "Автотехнічна експертиза" (для студентів спеціальності 274 "Автомобільний транспорт") / Уклад.: Є.В. Полупан, С.І. Шевченко. – Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022. – 95 с.

3. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни "Автотехнічна експертиза" (для студентів спеціальності 274 "Автомобільний транспорт") / Уклад.: Є.В. Полупан, С.І. Шевченко. – Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022. – 20 с.

4. Методичні вказівки до контрольних робіт з дисципліни "Автотехнічна експертиза" (для студентів спеціальності 274 "Автомобільний транспорт") / Уклад.: Є.В. Полупан, С.І. Шевченко. – Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022. – 22 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	20
Тести	25
Індивідуальні завдання	25
Заліковий тест	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90-100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність: Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття: Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної

причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути зараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.